

EUROPEISKA KOMMISSIONEN
GENERALDIREKTORATET FÖR ÖVERSÄTTNING

Svenska språkavdelningen

Råd om översättning och granskning av texter som riktar sig till allmänheten

Oktober 2009

Innehåll

FÖRORD	2
INLEDNING	3
ANVÄND DIREKT TILLTAL	4
LYFT FRAM AKTÖREN	4
FÅNGA LÄSARENS INTRESSE	5
LÅT RUBRIKERNÄ SPEGLA INNEHÅLLET	5
PLACERA DET VIKTIGASTE FÖRST	5
GÖR OM PÅSTÅENDEN TILL FRÅGOR	6
FÖRENKLA	6
VAD BEHÖVER LÄSAREN VETA?	6
ANVÄND VARDAGLIGA ORD	8
UNDBIK EU-JARGONG	8
BYT UT SUBSTANTIVEN MOT VERB	9
STRYK SKRYTFENORNA	9
ANVÄND KORTA PREPOSITIONER OCH KONJUNKTIONER	10
TÄNK PÅ RYTMEN – VARIERA MENINGSLÄNGDEN	10
VAR SPARSAM MED FÖRKORTNINGAR	11
ORD OCH UTTRYCK ATT VARA FÖRSIKTIG MED	11
AMBITIÖS	11
EUROPA	12
MEDBORGARE	12
ROLL	13
TILLGÄNGLIG	13
ÅTGÄRD	13
LOKAL ANPASSNING	14
WEBBLÄNKAR	14

Förord

Ända sedan början av 1990-talet, när det blev aktuellt att översätta en stor mängd EG-lagstiftning, har det funnits skriftliga anvisningar för översättning av rättsakter. Det formaliserade och stela språk som vanligen används i rättsakter har emellertid visat sig vara mindre lämpligt för översättning av andra typer av texter, där det ofta krävs ett ledigare språk för att budskapet ska gå fram. Att skriva klart och tydligt och få bra flyt är dock inte så enkelt som man skulle kunna tro, särskilt inte när det gäller att redogöra för komplicerade fakta, och det har blivit allt tydligare att det behövs råd eller anvisningar även för andra texttyper än rättsakter.

Att utarbeta råd för översättning och granskning av olika texttyper sattes därför upp som ett mål i den svenska avdelningens verksamhetsplan 2008. De första råden, som behandlade översättning och granskning av meddelanden, utkom i april 2009.

De här råden om översättning och granskning av texter som riktar sig till allmänheten har utarbetats av kvalitetscirkeln under ledning av Maria Sandberg och följande personer har medverkat:

Ylva Engsner
Rickard Gimdal
Kristina Hedtjärn
Erika Jakobs-Meaudre
Magnus Olsson
Tarja Pajulampi
Johan Palenius-Mansson
Gun Söderlund Merila

Första upplagan – oktober 2009

Inledning

Kommissionen vänder sig allt oftare direkt till allmänheten med information av olika slag: broschyrer, brev, tidningsartiklar och – inte minst – webbtexter. För att människor ska få förtroende för EU är det naturligtvis viktigt att informationen är korrekt och vederhäftig, men det är också viktigt att den presenteras på ett sådant sätt att den är lätt att ta till sig. Det gäller att inte skapa onödig distans till läsaren.

Liksom vid all översättning är det viktigt att tänka på vem som ska läsa texten och varför. Är syftet att informera? Vill författaren påverka läsaren? Vad ska läsaren tycka eller göra?

Som översättare kan du förstås inte skriva om ett dåligt original, men du har ändå relativt stor frihet att förbättra texten och anpassa den till mottagarens förutsättningar och behov. Översättningen behöver inte följa originalet ord för ord och du behöver inte heller följa meningsindelningen. Det viktiga är att budskapet går fram. Fundera på hur du skulle formulera texten direkt på svenska och försök avvika så lite som möjligt från normalt svenskt uttryckssätt. Ett klart och tydligt språk ger texten större genomslagskraft och minskar dessutom risken för missförstånd.

I bilagorna till *Att översätta EU-rättsakter – Anvisningar* finns en rad allmänspråkliga rekommendationer som du kan ha nytta av även vid översättning av andra texttyper än rättsakter. I rådets ordlistor¹ får du också många bra tips på hur du kan översätta ord och fraser som är vanliga i EU-texter.

¹ Se rubriken *Ordlistor* på avdelningens webbplats.

Använd direkt tilltal

Använd om möjligt du-tilltal i stället för omskrivningar med *man* eller passiva satser. På så sätt gör du läsaren delaktig och texten blir mer personlig och lättillgänglig. I franska källtexter tycks man ofta undvika direkt tilltal, kanske för att slippa ta ställning till om läsaren ska tilltalas med *vous* eller *tu*, men det problemet har vi ju inte i svenskan.

Ni kan användas i texter som riktar sig till flera personer, till exempel ett brev till ett företag eller en organisation, men även här går det ofta bra med *du*. Det är ju bara en person i taget som läser texten. Ett annat alternativ är att skriva *ditt företag* eller något liknande. Känn dig för och välj det tilltal som passar bäst i just din text. Skriv inte *Du* och *Ni* med stor bokstav. Det skapar bara onödig distans till läsaren och versaler stör dessutom ordbilden så att texten blir svårare att läsa.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Polisanmälan måste bifogas när <i>man</i> begär ersättning från försäkringsbolag.	<i>Du</i> måste bifoga polisanmälan när <i>du</i> begär ersättning från försäkringsbolaget.
EU-reglerna omfattar numera två års garanti på alla produkter i hela EU.	<i>Du</i> får numera två års garanti på alla produkter <i>du</i> köper inom EU.
Om <i>man</i> köper en ny bil måste <i>man</i> när <i>man</i> registrerar den i det land där <i>man</i> bor betala moms enligt den momssats som tillämpas där.	Om <i>du</i> köper en ny bil ska <i>du</i> betala moms när <i>du</i> registrerar bilen i det land där <i>du</i> bor enligt den momssats som tillämpas där.
Nedan följer några förslag på hur <i>man</i> kan delta i det europeiska året och dess kampanjer:	Så här kan <i>du</i> delta i kampanjerna under året:

Lyft fram aktören

Texter där det tydligt framgår vem som gör vad är lättare att förstå och trevligare att läsa än texter med opersonliga konstruktioner. Försök därför lyfta fram aktören i stället för att använda en passiv sats eller en omskrivning med *man*. Dessvärre framgår det inte alltid av originalet vem aktören är och ibland går en opersonlig konstruktion inte att undvika. En aktiv sats med *man* kan då vara att föredra framför en passiv. *Man* får dock inte syfta på olika personer i samma textavsnitt.

I texter till allmänheten går det också bra att skriva *vi* i stället för *kommissionen*, under förutsättning att det klart framgår vem *vi* syftar på.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Framsteg har skett i medlemsländerna	<i>Medlemsländerna</i> har gjort framsteg.
Produkternas enhetspris – per kilo eller per liter – måste anges i snabbköpen så att det blir enklare att jämföra priser.	<i>Butikerna</i> måste ange jämförpriset på produkterna.
En liknande utveckling i riktning mot samförstånd gäller även regleringsfrågor.	<i>Vi</i> är på väg mot ett liknande samförstånd i regleringsfrågor.

Fånga läsarens intresse

Låt rubrikerna spegla innehållet

Rubrikerna är också viktiga och bör i största möjliga utsträckning spegla innehållet i texten. Däremot behöver de inte nödvändigtvis vara fyndiga även om de är det i originalet, utan huvudsaken är att läsaren snabbt förstår vad texten handlar om. Rubriker kan med fördel formuleras som påståenden, uppmaningar (det är den metod vi använt i de här råden) eller frågor. De ska helst vara korta och kärnfulla, men tänk på att flera ord ofta säger mer än ett enda. En rubrik som *Låt rubrikerna spegla innehållet* är därför bättre än bara *Rubriker*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Syfte	Hur påverkas du av förslaget?
Mobiltelefoner	Billigare att använda mobilen utomlands Vad kostar dina samtal? Ring billigare från utlandet
Tidsplan	Vad händer nu?
Flerspråkighet	EU främjar flerspråkighet Hur står det till med språkkunskaperna? Språk lönar sig

På webben är rubrikerna extra viktiga. Det är ytterst ovanligt att vi läser en webbsida från början till slut – oftast ”skannar” vi av sidan för att snabbt hitta den information vi söker. För att hjälpa den otåliga läsaren bör rubrikerna därför tydligt tala om vad texten handlar om. Skriv gärna det viktigaste ordet först och undvik innehållsfattiga ord som *information* och *viktig*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Bidrag	Så här söker du bidrag Sök bidrag
Undersökning om trafikolyckor	Trafikolyckor – dödsfallen ökar
Viktig information om EU:s husdjurspass	Husdjurspasset – så fungerar det
Åtgärder mot det djupt rotade problemet med överkapacitet i flottorna	Överkapacitet i flottorna – EU ingriper

Placera det viktigaste först

I texter som riktar sig till allmänheten är det särskilt viktigt att fånga läsarens intresse. Det kan du till exempel göra genom att placera den viktigaste informationen först och presentera den på ett så tilltalande sätt som möjligt. I webbtexter är det extra viktigt att placera det viktigaste först även av andra skäl. Sökmotorer fungerar så att det som placeras först får större tyngd. Läsaren kan också lättare se vad texten handlar om i listan som sökmotorn genererar.

Tänk på att texten ofta blir mer läsvänlig om subjekt och predikat placeras i början av meningen.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Den stränga lagstiftningen om livsmedels-säkerhet som reglerar framställning, förädling, bruk av färgämnen och tillsatser samt försäljning av livsmedel gör att <i>man kan vara säker på att säkerhetsnormerna följs</i> .	<i>När du handlar mat kan du vara säker att säkerhetsnormerna har följs</i> tack vare de stränga reglerna för framställning, förädling, bruk av färgämnen och tillsatser samt försäljning av livsmedel.
När du handlar i ett annat EU-land <i>ingår moms och punktskatt i priset</i> . Eftersom skattesatserna varierar från land till land kan priset skilja sig en hel del.	<i>Moms och punktskatt ingår i priset oavsett i vilket EU-land du handlar</i> , men eftersom skattesatserna varierar från land till land kan prisskillnaderna vara stora.
Målet är att minst 20 % av EU:s totala energiförbrukning 2020 utgörs av <i>förnybar energi</i> .	Målet är att <i>förnybar energi</i> ska stå för minst 20 % av EU:s totala energiförbrukning 2020.
Nu finns det stränga regler för att övervaka kvaliteten på badvattnet vid badstränder i hela EU, vilket har gjort det <i>säkrare att bada</i> .	Nu är det <i>säkrare att bada</i> eftersom det finns stränga regler för övervakning av badvattnets kvalitet vid badstränder i hela EU.

Gör om påståenden till frågor

Ett annat knep för att fånga läsarens intresse är att göra om påståenden till frågor.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Vare sig man reser med bil, flyg eller tåg ger detta avsnitt praktisk information.	Ska du resa med bil, flyg eller tåg? I det här avsnittet finns praktisk information.
För mer information om den nationella lagstiftningen kan du vända dig till <u>datainspektionen</u> i ditt hemland.	Vill du veta mer om lagstiftningen i ditt land? Kontakta <u>datainspektionen</u> i ditt hemland.
Om du anordnar regionala aktiviteter eller evenemang ska du fylla i blanketten och skicka den till EU-kommissionen.	Anordnar du regionala aktiviteter eller evenemang? Fyll då i blanketten och skicka den till EU-kommissionen.

Förenkla

Vad behöver läsaren veta?

Ge inte läsarna mer fakta än de behöver. Ställ dig frågan: Vad är det egentligen läsaren behöver veta? Se till att texten inte blir onödigt pratig och stryk ord som inte tillför någonting!

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
EU utför ibland <i>granskningar eller samordnade utredningar</i> för att kontrollera att konsumentskyddslagarna följs.	EU kontrollerar att konsumentskyddslagarna följs.
Ett europeiskt sjukförsäkringskort <i>har införts</i> för att göra det lättare att få sjukvård i EU.	Med det europeiska sjukförsäkringskortet är det lättare att få sjukvård i EU.
EU <i>avsätter medel</i> för att hjälpa människor som befinner sig i en svår ekonomisk situation.	EU hjälper människor som befinner sig i en svår ekonomisk situation.

Mer information hittar du på adressen: http://.....	Läs mer: http://.....
Listan över de länder vars medborgare måste ha visum för besök i Storbritannien eller Irland skiljer sig en aning från den som gäller för övriga EU-länder.	Storbritanniens och Irlands visumregler skiljer sig något från övriga EU-länders.
De som anordnar verksamhet på nationell, regional eller lokal nivå bör ta kontakt med sin nationella samordnare och bevisa att deras initiativ uppfyller kriterierna för deltagande.	Som organisatör måste du kunna visa att ditt initiativ uppfyller kriterierna för deltagande. Kontakta därför din nationella samordnare!
För att passera EU:s yttre gränser behöver du ett giltigt pass eller ett ID-kort.	För att passera EU:s yttre gränser behöver du ett pass eller ID-kort.
Användbara länkar	Länkar
Syftet är att undersöka de eventuella konsekvenserna av att förbjuda rökning på offentliga platser.	Syftet är att undersöka konsekvenserna av att förbjuda rökning på offentliga platser.
I de riktlinjer som kommissionen antog den 28 maj 2009....	I kommissionens riktlinjer från 2009...
För att lösa problemet krävs en fortsättning av förhandlingarna.	För att vi ska kunna lösa problemet krävs fortsatta förhandlingar.
extra/ytterligare kostnader	merkostnader

Det är en konst att redogöra för komplexa frågor på ett lättbegripligt sätt. Det gäller att inte underskatta läsarnas intelligens, men samtidigt inte överskatta deras kunskaper. Det går ofta utmärkt att förenkla texten utan att någon viktig information går förlorad. För den flygresenär som undrar om hon får ta med sig sin medicin i handbagaget är det oväsentligt om dessa regler finns i ett direktiv eller en förordning. Även om det står *Regulation* i originalet kan du alltså i en text som riktar sig till allmänheten mycket väl skriva *regler* eller *bestämmelser* på svenska.

I svenska medier är EU den vedertagna beteckningen på samarbetet i de tre pelarna och för gemene man finns inte längre EG och gemenskapen – EG har helt enkelt bytt namn till EU. I en text som riktar sig till allmänheten är det därför onödigt petigt att översätta *Community* med *gemenskapen*. Även om det inte är helt korrekt är det bättre att skriva *EU*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Det finns förordningar om vilka produkter som får kallas ekologiska.	Det finns regler för vilka produkter som får kallas ekologiska.
gemenskapen	EU
Europeiska unionen	EU
medlemsstater	medlemsländer, EU-länder
Europeiska kommissionen	EU-kommissionen
kommissionär med ansvar för miljöfrågor	miljökommissionär

Använd vardagliga ord

Koppla bort ”rättsaktsautopiloten” när du översätter texter till allmänheten! Undvik ord och uttryck som läsaren kan uppfatta som byråkratiska eller ålderdomliga. För det mesta finns det faktiskt enklare uttryck som betyder samma sak.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
beakta	ta hänsyn till
ämnar, avser	tänker, vill, planerar, ska
återfinns	finns
tillhandahålla	ge
undanröja	stoppa, ta bort
ett antal	några
majoriteten av	de flesta

Håll med om att texten blir mer lättläst om du i stället för *Det ankommer på medlemsstaterna att vidta erforderliga korrigeringsåtgärder* skriver *Medlemsländerna ska se till att felen korrigeras*. I Svarta listan får du många fler bra tips.²

Undvik EU-jargong

Undvik om möjligt EU-jargong och förklara gärna sådant som läsaren inte kan förväntas känna till på förhand, även om motsvarande förklaring saknas i originalet. Du kan till exempel inte förutsätta att läsaren vet vilka länder som avses med *de nya medlemsländerna*. Det är bättre att förklara att det är de länder som anslöt sig till EU den 1 maj 2004 – Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern, samt Bulgarien och Rumänien som anslöt sig till EU den 1 januari 2007. Det är inte heller alla läsare som vet vad som avses med *eurområdet*.

På webben är det extra viktigt att försöka använda ord som läsarna själva använder till vardags, både för att öka läsbarheten och för att se till att läsarna verkligen hittar sidan. Vilka ord söker en genomsnittsläsare på i sökmotorn? Troligen inte *tredjeland* eller *kandidatland*!

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
kandidatland	land som förhandlar om EU-medlemskap
tredjeland	länder utanför EU
gränsöverskridande betalningar	penningöverföringar mellan olika länder
subsidiaritetsprincipen	den s.k. subsidiaritetsprincipen, dvs. principen att beslut om möjligt ska fattas på den nivå som är närmast medborgarna
harmoniserade regler	enhetliga regler
Eurosedlarna är identiska i alla länder, men varje land präglar sina egna mynt. Mynten har en gemensam sida och en sida med en egen nationell utformning. Alla sedlar och mynt kan användas överallt inom <i>eurområdet</i> .	Eurosedlarna är identiska i alla länder, men varje land präglar sina egna mynt. Mynten har en gemensam sida och en sida med en egen nationell utformning. Alla sedlar och mynt kan användas i <i>de EU-länder som har infört euron</i> .

² Kan laddas ned från <http://www.regeringen.se/sb/d/243/a/19775>.

Byt ut substantiven mot verb

Substantivtöta texter upplevs ofta som abstrakta och byråkratiska. Om du byter ut en del av substantiven mot konkreta verb med en egen betydelse blir texten också kortare och lättare att läsa.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
nå enighet	enas
framlägga/lägga fram ett förslag	föreslå
göra en undersökning	undersöka
bedriva transportverksamhet	transportera
Det föreligger behov av åtgärder för att (...).	Åtgärder <i>behövs</i> för att (...).
Det har <i>skett en ökning</i> av antalet ansökningar.	Antalet ansökningar har <i>ökat</i> .

Ibland kan det dock vara bra att substantivera för att strama upp texten och göra den mindre pratig. Substantivering kan också användas för att skilja mellan det allmänna/abstrakta och det som är mer konkret, eller för att få ett könsneutralt uttryck.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
regler om <i>hur havsmiljön kan skyddas, om hur fiske får bedrivas eller om hur energikällor får exploateras</i>	regler om <i>skydd av havsmiljön, om fiske eller om exploatering av energikällor</i>
Den enskilde/a forskaren ska inte följa majoriteten när han/hon tar ställning.	Forskaren ska inte följa majoriteten i <i>sitt ställningstagande</i> .

Stryk skrytfenorna

Ibland är vi rädda för att det vi skriver ska låta för vardagligt och försöker med olika medel ”brodera ut” texten för att det ska låta finare. Skrytfenor är ett sätt att göra orden längre än nödvändigt. Vi kanske skriver *målsättning* när vi egentligen menar *mål*, och *frågeställning* när vi menar *fråga*. Ett annat sätt att göra orden längre är att lägga till efterled som *verksamhet, process* eller *resurs*. Vi talar om *mänskliga och ekonomiska resurser*, fast vi egentligen menar *personal och pengar*. Varför krångla till det i onödan?

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
metodik ³	metod
problemställning, problematik ⁴	problem
utvecklingsprocess	utveckling
mötestillfälle	möte
förberedelseåtgärd	förberedelse
godstransportverksamhet	godstransporter
utbildningsaktivitet	utbildning
på medlemsstatsnivå	i medlemsländerna
lagstiftningsåtgärder	lagstiftning

³ Metodik = uppsättning metoder.

⁴ Problematik = grupp av sammanhängande problem.

Använd korta prepositioner och konjunktioner⁵

Långa prepositioner är vanliga i såväl engelska som franska källtexter och det är lätt hänt att de ”smyger sig in” även i de svenska översättningarna. Prepositioner som *angående*, *i samband med* och *när det gäller* är emellertid sällan nödvändiga utan kan ersättas med kortare alternativ som *om*, *vid*, *i* och *för*. Även långa konjunktioner är överanvända i svenska EU-texter. Vi översätter ofta *compared with* med *jämfört med* trots att det fungerar lika bra med det kortare *än*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Information <i>avseende</i> flygpassagerares rättigheter.	Information <i>om</i> flygpassagerares rättigheter.
Problem <i>i samband med</i> genomförandet av EU:s miljölagstiftning.	Problem <i>vid</i> genomförandet av EU:s miljölagstiftning.
Allmänhetens deltagande <i>i samband med</i> beslutsprocessen.	Allmänhetens deltagande <i>i</i> beslutsprocessen.
EU har skärpt reglerna <i>när det gäller</i> användning av farliga kemikalier.	EU har skärpt reglerna <i>för</i> användning av farliga kemikalier
Arbetslösheten är högre <i>jämfört med</i> för tio år sedan.	Arbetslösheten är högre <i>än</i> för tio år sedan.

Tänk på rytmen – variera meningslängden

Det är viktigt att texter som riktar sig till allmänheten är lättlästa och har bra flyt. Undvik därför alltför långa och krångliga meningar med inskjutna bisatser.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Vi vill gärna också få information om antalet deltagare, <i>eller</i> , <i>om det rör sig om</i> <i>upplysningskampanjer</i> , antal personer som ni nått ut till.	Vi ber dig också skicka uppgifter om antalet deltagare och om hur många personer som ni nått ut till <i>med upplysningskampanjer</i> .

Men tänk också på att korta meningar inte nödvändigtvis gör texten mer lättläst, utan tvärtom kan försvåra läsningen genom att textbindningen blir sämre. Varför inte prova att varva långa och korta meningar? Textbindningen kan förbättras med hjälp av sambandsord, som knyter ihop meningar och stycken och anger hur de förhåller sig till varandra. Exempel på sambandsord är *eftersom*, *alltså*, *tvärtom*, *ju* och *nämligen*.⁶

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Vi lyckades inte göra en ordentlig bedömning. Underlaget var inte tillräckligt omfattande.	Vi lyckades inte göra en ordentlig bedömning, <i>eftersom</i> underlaget inte var tillräckligt omfattande.
Vi har inte lyckats lösa detta problem. Vi måste nu utreda frågan ytterligare	Vi har inte lyckats lösa detta problem. <i>Därför</i> måste vi nu utreda frågan ytterligare.

⁵ Se även *Att översätta EU-rättsakter – Anvisningar* bilaga 1 avsnitt 7.3 om förenkling av vissa längre prepositionsuttryck, avsnitt 8 om vissa konjunktioner och avsnitt 11.1 om längre prepositionsuttryck.

⁶ Se även avsnittet om textbindning i *Råd om översättning och granskning av meddelanden*.

Var sparsam med förkortningar

Tänk på att inte i onödan förkorta ord, namn och uttryck, eftersom förkortningar försvårar läsningen och i värsta fall kan göra texten helt obegriplig. Förkortningar behövs framför allt när utrymmet är begränsat, till exempel i tabeller, eller när ett långt ord eller uttryck upprepas många gånger i texten. Om du använder en förkortning som läsaren inte kan förutsättas känna till bör du alltid skriva ut det fullständiga uttrycket första gången förkortningen används.

Ett alternativ till initialförkortningar är kortformer. Anta att du översätter en text som handlar om *konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar*. I det engelska originalet skriver man ut det fullständiga namnet första gången och använder sedan förkortningen *CLRTAP*⁷, som dessutom förekommer i var och varannan mening. Vad ska du göra? Fall inte för frestelsen att använda den engelska förkortningen även på svenska – och hitta definitivt inte på en ny svensk förkortning! Varför inte skriva *konventionen* helt enkelt? Det kan ju knappast missuppfattas om man inte nämner någon annan konvention i texten.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) har till uppgift att främja landsbygdens utveckling. <i>EUGFJ</i> ska bland annat påskynda anpassningen av jordbruksstrukturen.	Utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket har till uppgift att främja landsbygdens utveckling. <i>Fonden</i> ska bland annat påskynda anpassningen av jordbruksstrukturen.
IPCC ⁸	FN:s klimatpanel

Ord och uttryck att vara försiktig med

Ambitiös

Ordet *ambitiös* är vanligt både i EU-texter och texter skrivna i Sverige. Numera är det inte bara människor som är ambitiösa, utan även strategier, mål och åtgärder. Det finns ingen anledning att bannlysa ordet i våra texter, men tänk på att det finns alternativ. Ofta passar det lika bra eller bättre att översätta *ambitious/ambitieux* med *målmedveten*, *genomgripande* eller *långtgående*. Ibland kan ordet helt enkelt strykas. Till exempel kan frasen ”The European Commission has presented an ambitious agenda to respond to the major social and economic challenges currently facing the EU” mycket väl översättas med ”EU-kommissionen är fast besluten att ta itu med de sociala och ekonomiska problem som EU står inför”.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Om jag får fortsatt förtroende av Europaparlamentet kommer jag att fördubbla mina ansträngningar för att åstadkomma ett <i>ambitiöst</i> EU.	Om jag får fortsatt förtroende av Europaparlamentet kommer jag att fördubbla mina ansträngningar för att åstadkomma ett <i>målmedvetet</i> EU.
EU:s medlemsländer har kommit överens om <i>ambitiösa</i> klimatmål.	EU:s medlemsländer har kommit överens om <i>långtgående</i> klimatmål.

⁷ Convention on Long-range Transboundary Air Pollution.

⁸ Intergovernmental Panel on Climate Change.

Europa⁹

I våra källtexter används *Europe* ofta synonymt med *EU*. I stället för att slentrianmässigt översätta *Europe* med *Europa* och *European* med *europeisk* kan det vara värt att tänka efter vad som egentligen avses. Hela världsdelen Europa eller bara EU? Tveka inte att kontakta textförfattaren om du är osäker. Om det står i källtexten att ”70 % of the European population live in urban areas” är det ju en viss skillnad om man menar 70 % av Europas befolkning eller 70 % av EU:s befolkning. Och att översätta ”Europe’s Member States” med ”Europas medlemsstater” blir förstås helt fel!

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Det är min övertygelse att <i>Europa</i> kan och bör axla det ledarskap som behövs i samarbetet med våra partner.	Det är min övertygelse att <i>EU</i> kan och bör axla det ledarskap som behövs i samarbetet med våra partner.
Den <i>europeiska</i> politiken måste vara resultatnriktad.	<i>EU:s</i> politik måste vara resultatnriktad.
En av <i>Europas</i> främsta prioriteringar efter utvidgningen är att höja levnadsstandarden i de länder som blev medlemmar 2004.	En av <i>EU:s</i> främsta prioriteringar efter utvidgningen är att höja levnadsstandarden i de länder som blev medlemmar 2004.

Medborgare¹⁰

Det engelska ordet *citizen* har enligt *Oxford English Dictionary* flera olika betydelser: 1) invånare i en stad; stadsbo (i synnerhet en person med medborgerliga rättigheter och privilegier), 2) medborgare i en stat som har rösträtt där (till skillnad från en utlänning) och 3) invånare. Även det franska ordet *citoyen* har flera betydelser, och när *citizen/citoyen* förekommer i våra texter avses ofta alla som är bosatta i EU eller en viss region, dvs. även invandrare med utländskt medborgarskap.

På svenska har ordet *medborgare* däremot en snävare betydelse: en ”person som innehar medborgarskap i viss stat”. I texter som riktar sig till allmänheten är det därför bäst att undvika att översätta *citizen/citoyen* med *medborgare*, såvida det inte är den statsrättsliga betydelsen som avses. Beroende på sammanhanget kan det vara lämpligare att tala om *invånare*, *allmänheten* eller *människor*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Enligt EU-omfattande opinionsundersökningar som gjorts under senare år är <i>medborgare</i> i alla medlemsstater oroad över denna situation och kräver att något görs.	Senare års opinionsundersökningar visar att <i>människor</i> i hela EU är oroad över situationen och kräver att något görs.
Det är bara genom samarbete över gränserna som vi kan utnyttja marknadernas potential till fördel för <i>medborgarna</i> .	Det är bara genom samarbete över gränserna som vi kan utnyttja marknadernas potential till fördel för <i>alla</i> .
Endast genom att omsätta våra goda föresatser i gemensamma åtgärder kan vi leva upp till de berättigade förväntningar som <i>medborgarna</i> ställer på oss.	Endast genom att omsätta våra goda föresatser i handling kan vi leva upp till <i>allmänhetens</i> berättigade förväntningar.

⁹ Se även *Språkrådet* nr 76, 17.11.2008.

¹⁰ Se även Mats-Peter Sundströms artikel *Medborgare, samfund och gemenskap*, publicerad i *Språkbruk* nr 2/2008, <http://www.kotus.fi/index.phtml?l=sv&s=2921>.

Under de senaste åren har den inre marknaden ökat EU:s välstånd med ungefär 240 miljarder euro per år, vilket i snitt innebär 518 euro extra per år för dig och <i>alla andra medborgare</i> i EU jämfört med hur situationen skulle ha sett ut om den inre marknaden inte hade funnits.	Under de senaste åren har den inre marknaden ökat EU:s välstånd med ungefär 240 miljarder euro per år, vilket i snitt innebär 518 euro mer per år för dig och <i>alla andra</i> i EU jämfört med om den inre marknaden inte hade funnits.
--	---

Roll

Roll är ett över använt ord i EU-texter. Ibland kan *role/rôle* i stället översättas med *funktion*, *uppgift* eller *plats*, men många gånger tillför det ingenting och kan helt enkelt strykas.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
EU är särskilt väl rustat att ha en pådrivande <i>roll</i> för en globalisering byggd på värderingar och regler.	EU är särskilt väl rustat att driva på en globalisering byggd på värderingar och regler.
Odling av olika grödor spelar en mycket viktig <i>roll</i> i EU.	Odlingen av olika grödor är viktig för EU.
Kommissionens <i>roll</i> är att driva på utvecklingen mot en koldioxidsnål ekonomi.	Kommissionens <i>uppgift</i> är att driva på utvecklingen mot en koldioxidsnål ekonomi.

Tillgänglig

Available översätts ofta slentrianmässigt med *tillgänglig* trots att det finns flera andra och ofta bättre alternativ. Ett av de enklaste är *finns*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Rapporten är endast <i>tillgänglig</i> på engelska och franska.	Rapporten <i>finns</i> endast på engelska och franska.
De flesta av kommissionens handlingar är <i>tillgängliga</i> för allmänheten.	Allmänheten har <i>tillgång</i> till de flesta av kommissionens handlingar.
En rad olika tjänster är <i>tillgängliga</i> på webbplatsen.	På webbplatsen <i>hittar</i> du många olika tjänster.

Åtgärd

Åtgärd(er) är ett annat över använt ord i EU-texter. I stället för *åtgärd* går det ofta lika bra eller bättre att skriva *insats* eller *handling*, och verbet *vidta åtgärder* kan ofta med fördel ersättas med till exempel *agera*, *handla* eller *ingripa*.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Vi måste vidta snabba <i>åtgärder</i> .	Vi måste <i>agera</i> snabbt.
Återhämtningsplanen <i>lägger tonvikten vid åtgärder</i> för att förbättra hälso- och sjukvården.	Återhämtningsplanen är <i>inriktad på</i> att förbättra hälso- och sjukvården.

Svårigheten är att omsätta denna enighet i konkreta <i>åtgärder</i> .	Svårigheten är att omsätta denna enighet i konkret <i>handling</i> .
Europeiska unionens solidaritetsfond inrättades för att man snabbt ska kunna <i>vidta åtgärder</i> vid naturkatastrofer och hjälpa katastrofdrabbade områden.	Europeiska unionens solidaritetsfond inrättades för att man snabbt ska kunna <i>ingripa</i> vid naturkatastrofer och hjälpa katastrofdrabbade områden.

Lokal anpassning

I texter till allmänheten är det viktigt att tänka på den lokala anpassningen, så att läsaren känner sig delaktig och texten inte känns ”översatt” och främmande. Ett sätt kan vara att ange vardagliga belopp i både euro och kronor, så att både finlandssvenska och svenska läsare kan relatera till beloppet. Om Sverige eller Finland nämns i texten, kan man också lyfta fram det, som i exemplet nedan.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
Du kan spara 150 euro om året.	Du kan spara 150 euro (<i>ungefär 1 500 kronor</i>) om året.
Kampanjen anordnas från juli till december i elva EU-länder (Bulgarien, Danmark, Frankrike, Italien, Polen, Rumänien, Storbritannien, <i>Sverige</i> , Tjeckien, Tyskland och Ungern).	Kampanjen anordnas från juli till december i elva EU-länder. <i>Förutom Sverige</i> deltar Bulgarien, Danmark, Frankrike, Italien, Polen, Rumänien, Storbritannien, Tjeckien, Tyskland och Ungern.

Webblänkar

Länkarna är webbplatsernas styrka, men de måste vara tydliga och informativa. Läsaren ska förstå vart länken leder utan att behöva klicka på den. Därför är det ganska meningslöst att länka ord som *Gå till* eller *Klicka här*. Tveka inte att i stället länka andra ord i originaltexten! Kontrollera också om länken öppnar en pdf-fil i ett nytt fönster och lägg i så fall till den informationen om den inte redan finns i originaltexten. Många, särskilt de med långsamma datorer, blir irriterade över att behöva vänta på att ett nytt program ska startas. Om de är förvarnade kan de själva avgöra om det är värt mödan att klicka på länken.

<i>I stället för ...</i>	<i>... kan du till exempel skriva</i>
För mer information om öppettider, <u>klicka här</u>	<u>Information om öppettider</u> eller <u>Öppettider</u>
<u>Ladda ner handboken</u>	<u>Ladda ner handboken (pdf)</u>